

LV

LV

LV

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 25.9.2008
COM(2008) 572 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**par universālā pakalpojuma darbības jomas otro periodisko pārskatu saistībā ar
elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem saskaņā ar Direktīvas 2002/22/EK
15. pantu**

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

par universālā pakalpojuma darbības jomas otro periodisko pārskatu saistībā ar elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem saskaņā ar Direktīvas 2002/22/EK 15. pantu

1. PAZIŅOJUMA MĒRĶIS

Šis paziņojums attiecas uz universālā pakalpojuma darbības jomas otro periodisko pārskatu, kā to paredz 15. pants universālā pakalpojuma direktīvā¹ (direktīva). Tajā arī sniegti plaši apsvērumi par universālā pakalpojuma nozīmi Eiropas līmeņa uzdevumu risināšanā – konkrēti attiecībā uz piekļuvi platjoslas pakalpojumiem, lai varētu sākt apspriest iespējamo nākotnes politiku.

2. UNIVERSĀLĀ PAKALPOJUMA DARBĪBAS JOMAS PĀRSKATS

2.1. Ievads

ES universālais pakalpojums elektronisko sakaru jomā (e-sakari), kā to pašlaik definē, nozīmē nodrošināt, lai ikvienam, kas vēlas, būtu pieejami šie pakalpojumi, kuri ir nepieciešami, lai iesaistītos sabiedriskajā dzīvē, un kuri lielākajai iedzīvotāju daļai jau ir pieejami, ar tirgus starpniecību vai tirgus nepilnību gadījumā, izmantojot valsts intervenci.

Direktīvā universālo pakalpojumu definē kā e-sakaru pakalpojumu minimālo kopumu, kas ir pieejams visiem lietotājiem pēc pamatota pieprasījuma par pieejamu cenu un noteiktā kvalitātē neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās dalībvalstī.

Direktīvā iekļauti četri īpaši elementi attiecībā uz universālo pakalpojumu²:

- piekļuves nodrošināšana noteiktā atrašanās vietā ar iespēju izdarīt un saņemt vietējos, valsts iekšējos un starptautiskos zvanus, faksimila un datu sakarus ar datu pārraides ātrumu, kas ir pietiekams, lai nodrošinātu funkcionālu pieeju internetam;
- vismaz viena visaptveroša abonentu saraksta vai uzziņu dienesta, kurā būtu informācija par visiem fiksēto un mobilo tālrunu abonentiem, kas to vēlas, pieejamība;
- taksofonu pieejamība; un
- īpaši pasākumi, kas lietotājiem ar invaliditāti vai īpašām vajadzībām un lietotājiem ar zemu ienākumu līmeni nodrošina piekļuvi un cenu pieejamību visiem publiski pieejamiem telefonpakalpojumiem.

¹ EP un Padomes Direktīva 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem.

² II nodaļa.

Formulējums „pieejamība noteiktā atrašanās vietā” attiecas uz lietotāja galveno dzīvesvietu³ (kur vairāki mājsaimniecības locekļi var kopīgi lietot vienu pieslēgumu) un nevis uz prasību operatoriem izmantot fiksētās tehnoloģijas, t.i., nedrīkst būt ierobežojumi tehniskajiem līdzekļiem – vadu vai bezvadu –, ar kuriem ir nodrošināts pieslēgums. No otras puses, universālais pakalpojums neietver personu mobilitāti (piekļuve no jebkuras vietas).

Atsauce uz datu sakariem ar datu pārraides ātrumu, kas ir pietiekams, lai nodrošinātu funkcionālu pieeju internetam, ir formulēta³ kā prasība, kas ir ierobežota līdz vienam šaurjoslas tīkla pieslēgumam⁴, kura datu pārraides ātrumam⁵ jābūt pietiekamam, lai nodrošinātu piekļuvi tiešsaistes pakalpojumiem, piemēram, pakalpojumiem, kas pieejami publiskā interneta tīklā. Tādējādi jānodrošina apmierinošs interneta pieslēgums, un dalībvalstīm jābūt iespējai pieprasīt, lai pieslēgums tiktu nodrošināts tādā līmenī, kas apmierinātu vairākumu abonentu.

Šī elastīguma prasība attiecībā uz interneta piekļuves funkcionalitāti tika īpaši noteikta, lai ļautu kandidātvalstīm lietot mobilās / bezvadu tehnoloģijas, lai lielākam skaitam iedzīvotāju nodrošinātu universālo pakalpojumu³.

Dalībvalstīm jāatrod visefektīvākie līdzekļi, lai garantētu universālā pakalpojuma saistību (UPS) izpildi, dodot iespēju visiem uzņēmumiem tās izpildīt. Ja tirgus dalībnieki nespēj nodrošināt šos pakalpojumus, uzņēmumiem var uzlikt par pienākumu nodrošināt pakalpojumus ar noteiktiem nosacījumiem. Līdz šim sešpadsmit dalībvalstis saskaņā ar direktīvu ir noteikušas universālā pakalpojuma sniedzējus, bet Vācija un Luksemburga to nav izdarījušas, apgalvojot, ka šis pakalpojums tirgū jau tiek nodrošināts⁶. Pārējās deviņas valstis universālo pakalpojumu nodrošina saskaņā ar pārejas noteikumiem.

Var izveidot universālā pakalpojuma fondu, ja valsts regulatīvā iestāde secina, ka izraudzītais universālā pakalpojuma sniedzējs ir pakļauts negodīgam apgrūtinājumam. Saistītās neto izmaksas var finansēt no valsts līdzekļiem saskaņā ar pārskatāmiem noteikumiem vai, izveidojot nozares fondu, kurā principā jādod ieguldījums visiem tirgū aktīvajiem uzņēmumiem. Pašlaik universālā pakalpojuma fondi ir izveidoti piecās dalībvalstīs, bet kompensācijas izmaksā tikai Francijā, Itālijā un Rumānijā.

Dalībvalstis drīkst pieprasīt papildu pakalpojumus, kas nav ietverti direktīvā noteiktajā minimālajā pakalpojumu kopumā, taču turpmāk šādi pakalpojumi jāfinansē valstij (piemēram, no vispārējiem nodokļiem) un nevis uzņēmumiem, kas darbojas konkrētajos tirgos.

Komisijas pienākums ir reizi trijos gados sagatavot universālā pakalpojuma darbības jomas pārskatu, ņemot vērā sociālo, ekonomisko un tehnoloģijas attīstību, īpašu uzmanību pievēršot mobilitātei un datu pārraides ātrumam, ņemot vērā galvenās tehnoloģijas, ko izmanto vairums abonentu. Direktīva⁷ paredz noteiktus apsvērumus, kas Komisijai jāņem vērā, lemjot par to, vai šis pakalpojums ir iekļaujams universālo pakalpojumu sarakstā, proti:

³ 8. apsvēruma.

⁴ Tas ir, neattiecas uz ISDN tehnoloģijas izmantošanu, kas nodrošina divus vai vairāk pieslēgumus, kurus var izmantot vienlaicīgi.

⁵ Tālāk 8. apsvērumā paskaidrots, ka, tā kā datu pārraides ātrums ir arī atkarīgs no pieslēguma abonenta termināliekārtas iespējām, nav vajadzīgs noteikt īpašu pieslēguma ātrumu Kopienas līmenī, neskatoties uz minēto 56 kbits/s ātruma “augšējo robežu”.

⁶ Par direktīvas īstenošanu skatīt 13. īstenošanas ziņojumu COM(2008) 153.

⁷ 15. pants un V pielikums.

- no sabiedrības tīktu izslēgts patērētāju mazākums, jo viņiem nav piekļuves konkrētajiem pakalpojumiem vai viņi neizmanto šos pakalpojumus, kas ir pieejami un ko izmanto vairākums lietotāju, un
- šo pakalpojumu iekļaušana darbības jomā sniegtu vispārējas neto priekšrocības visiem patērētājiem, ja sabiedrībai tie nav pieejami parastos komerciālos apstākļos.

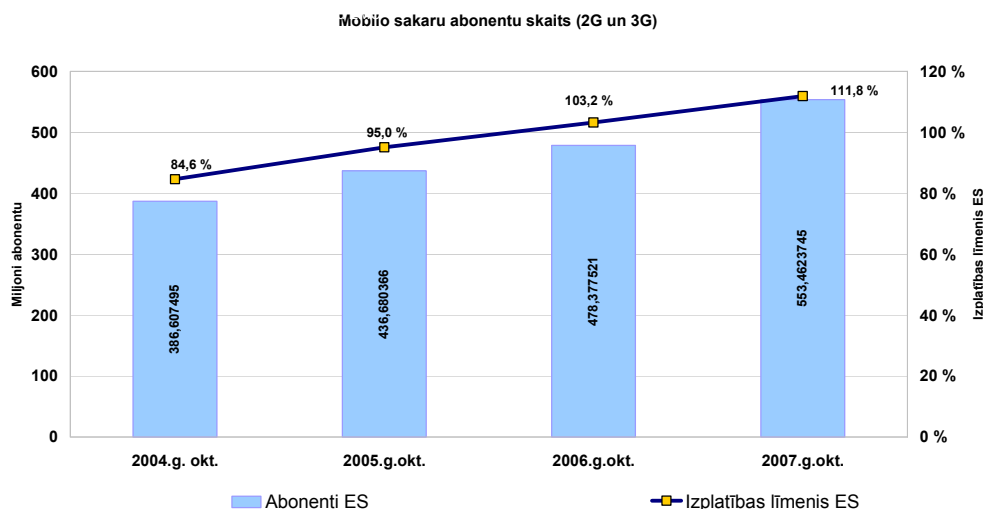
Universālā pakalpojuma darbības jomas pirmajā pārskatā 2005.-2006. gadā secināts, ka nebija vajadzības mainīt UPS darbības jomu, īpaši attiecībā uz platjoslas un mobilo sakaru pakalpojumiem. Attiecībā uz mobilajiem sakariem tika secināts, ka konkurējoši un atvērti tirgi sniedz abonentiem plašu un cenas ziņā pieejamu piekļuvi pakalpojumiem. Attiecībā uz platjoslas pakalpojumiem ES iedzīvotāju skaits, kuri izmantoja fiksētos platjoslas pakalpojumus, neliecināja, ka pakalpojumu izmantotu vairums patērētāju, tādējādi platjoslas pakalpojumi vēl nav kļuvuši nepieciešami, lai normāli iesaistītos sabiedriskajā dzīvē, un tas, ka tie nav pieejami, nenozīmē sociālo atstumtību⁸.

2.2. Mobilie sakari

Pirmajā pārskatā, pamatojoties uz valstu mobilo sakaru operatoru licenču nosacījumiem, tika secināts, ka otrās paaudzes (2G) mobilo sakaru tīkli ES-25 dalībvalstīs aptver vismaz 95 % iedzīvotāju. Tas pats attiecas uz ES-27 valstīm.

Mobilo sakaru lietošana pēdējos gados ir ievērojami palielinājusies – ja 2004. gada sākumā mobilo sakarus ES-25 valstīs izmantoja vidēji 81 % iedzīvotāju, tad 2007. gada oktobrī ES-27 valstīs šo pakalpojumu izmantoja 112 %. Kā atspoguļots zemāk redzamajā grafikā, trīs gadu laikposmā no 2004. gada oktobra līdz 2007. gada oktobrim, mobilo sakaru izplatība uz 100 iedzīvotājiem pieauga par 27 procentu punktiem.

1. attēls. Mobilo sakaru abonentu skaits ES

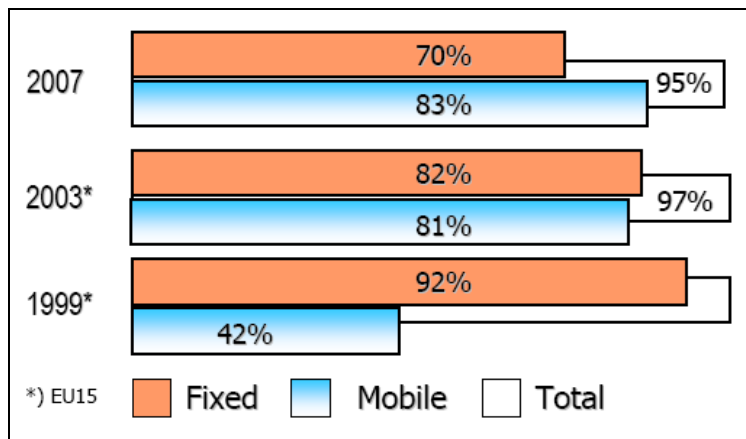

Avots: Komisijas dienesti.

⁸ COM(2005) 203 un COM(2006) 163.

Vispārējā mobilo sakaru izplatība (uz 100 iedzīvotājiem) 2007. gada beigās bija vidēji 83 % ES mājāsaimniecībās, kā norādīts 2. attēlā. ES-15 valstīs 83 % mājāsaimniecību ir mobils telefons, savukārt ES-10 valstīs (neskaitot Bulgāriju un Rumāniju) tas ir 82 % un ES-12 valstīs (ieskaitot Bulgāriju un Rumāniju) – 78 %.

2. attēls. Piekļuve telefonsakariem no mājām, izteikts % ES mājāsaimniecībām

Avots: pētījumi par e-sakaru izplatību mājāsaimniecībās⁹.

Grafikā arī redzams, ka saistībā ar mazāk attīstītu fiksēto telesakaru infrastruktūru vairākās jaunajās dalībvalstīs kopējā mājāsaimniecību piekļuve¹⁰ telefonsakariem ES 2007. gada beigās bija 95 %, kas pēc paplašināšanās 2004. gadā ir par 2 procentu punktiem mazāk. ES-15 valstīs kopējā piekļuve telefonsakariem 2007. gada beigās bija 97 %, savukārt ES-10 valstīs – 91 %.

Arvien vairāk lietotāju fiksēto telefonu vietā izvēlas mobilos telefonus, un 24 % no ES-27 mājāsaimniecībām lieto tikai mobilos telefonus. Šis īpatsvars ir ievērojami lielāks jaunajās dalībvalstīs (39 %) nekā ES-15 (20 %), izņemot Somiju (61 %) un Portugāli (48 %).

Kā minēts pirmajā pārskata paziņojumā, mobilo sakaru tehnoloģiju būtība paredz iespēju pievienot mobilo sakaru tīklam jaunus abonentus par zemām izmaksām. Turklāt mobilo sakaru priekšpmaksas kartes sniedz patērētājiem ar maziem ienākumiem piekļuvi tīklam par zemām sākumcēnām un lielāku iespēju kontrolēt izdevumus, nekā tas ir pēcpmaksas abonēšanas gadījumā. Kopumā 2007. gadā priekšpmaksas kartes lietoja aptuveni 60 % mobilo sakaru abonentu salīdzinājumā ar 40 % pēcpmaksas abonentu. Lai gan cenu pieejamība jāvērtē, ņemot vērā katras valsts apstākļus¹¹, var apgalvot, ka Eiropas patērētāji tagad visumā var nopirkt mobilo sakaru pakalpojumu zema patēriņa grozu lētāk (13,69 euro mēnesī) nekā viena mēneša fiksētās līnijas abonementu (14,90 euro)¹².

Secinājums. Šī pēdējā analīze apstiprina pirmajā pārskatā izdarītos secinājumus, ka mobilo sakaru nodrošināšana Eiropas Savienībā konkurences apstākļos jau radījusi situāciju, kad patērētājiem ir plaša piekļuve mobilajiem sakariem par pieņemamām cenām. Tādējādi nav

⁹ Skatīt jaunāko, īpašo 2007. gada beigās veikto Eurobarometer pētījumu Nr. 274, kas pieejams šādā tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomms/library/ext_studies/index_en.htm.

¹⁰ Mājāsaimniecības, kurām ir pieejami vismaz viena veida telefonsakari – fiksētie vai mobilie, vai abi.

¹¹ Direktīvas 3. panta 1. punkts. Pieejamība ir sīkāk apskatīta 2005./2006. gada paziņojumos un saistītajos dokumentos SEC(2005) 660 un SEC(2006) 445.

¹² Zema patēriņa grozs attiecas uz tipiski zemu valsts mobilo sakaru pakalpojumu patēriņu: balss zvani un īsziņas. Skatīt COM(2008) 153.

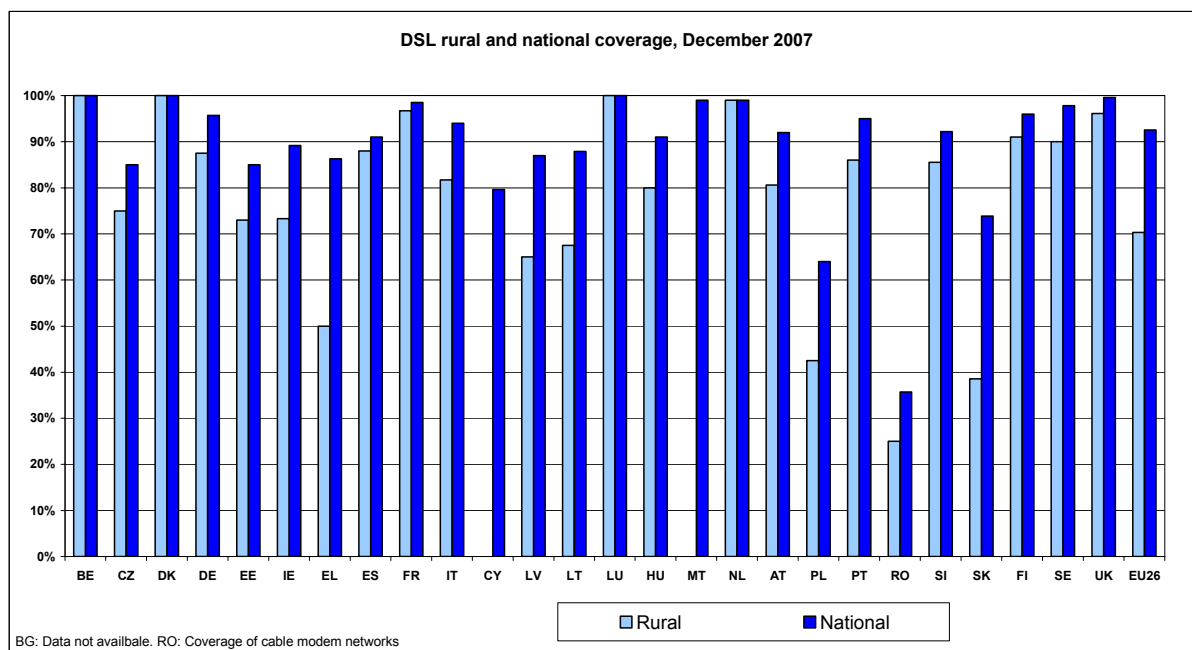
izpildīti nosacījumi, lai mobilos sakarus iekļautu universālā pakalpojuma darbības jomā (kā noteikts direktīvas V pielikumā).

2.3. Platjoslas pakalpojumi

Pirmajā pārskatā secināts, ka 2004. gada vidū fiksētie platjoslas tīkli bija pieejami vidēji 85 % ES-15 valstu iedzīvotāju, bet zemāks fiksēto līniju izplatības līmenis jaunajās dalībvalstīs norādīja, ka platjoslas pakalpojumi bija pieejami ievērojami mazākai iedzīvotāju daļai. Platjoslas pakalpojumi 2005. gada oktobrī bija pieejami 11,5 % ES iedzīvotāju.

Fiksētie DSL platjoslas tīkli 2007. gada beigās bija pieejami vidēji 93 % ES-26 valstu iedzīvotāju, tomēr dažās valstīs piekļuves līmenis bija zemāks (3. attēls).

3. attēls. Fiksētā platjoslas tīkla pārklājums ES, izteikts % no iedzīvotāju skaita

Avots: IDATE, 2007. gada decembris.

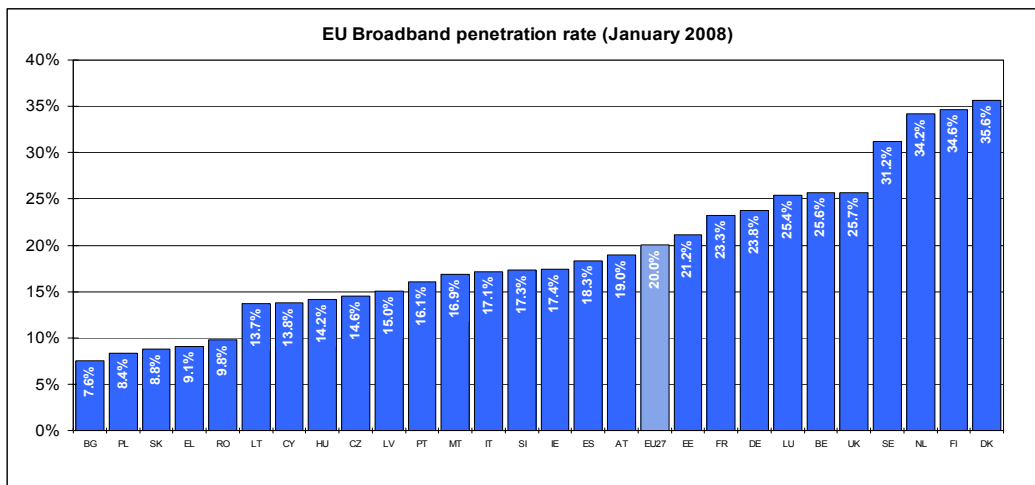
Būtisks platjoslas attīstības virzītājs ir konkurence starp paralēlām infrastruktūrām (telekomunikācijas un kabeļu tīkls) kopā ar efektīvu iepriekšējo piekļuves regulējumu. To atspoguļo dati par platjoslas pakalpojumu izplatību, kas liecina, ka fiksēto platjoslas pakalpojumu izplatība ES 2008. gada janvārī uz 100 iedzīvotājiem bija vidēji 20 %, taču izplatības rādītājs dažādās dalībvalstīs būtiski atšķiras – no 7,6 % Bulgārijā līdz 35,6 % Dānijā.

Citi faktori, tostarp personālo datoru pieejamība un kultūras un valodas iezīmes, arī būtiski ietekmē šo pakalpojumu izmantošanu. Attiecībā uz personālajiem datoriem, kas ir visizplatītākā lietotāju termināliekārtā, lai piekļūtu internetam un platjoslas pakalpojumiem, ES-27 valstīs tikai 57 % mājsaimniecību ir personālie datori (šis rādītājs 2003. gada bija 53 %, bet 1999. gadā – 33 %).

Mobilie platjoslas pakalpojumi var labvēlīgi ietekmēt platjoslas pakalpojumu izplatības rādītājus, jo vairākās dalībvalstīs tie ir būtiski attīstījušies un bezvadu LAN tehnoloģijas kļūst aizvien nozīmīgākas interneta piekļuves nodrošināšanā¹³. Mobilo un klejojošo bezvadu tehnoloģiju cenu būtiskā samazināšanās, pakalpojumu kvalitātes uzlabošanās un pieaugošais pārraides ātrums norāda, ka platjoslas pakalpojumu izplatība pieaugs ātrāk, nekā norāda dati par piekļuvi fiksētiem platjoslas pakalpojumiem.

¹³ Kopumā mobilās platjoslas līnijas privātpersonām veido 15,5 % Slovēnijā, 15 % Īrijā un 8,4 % Lietuvā.

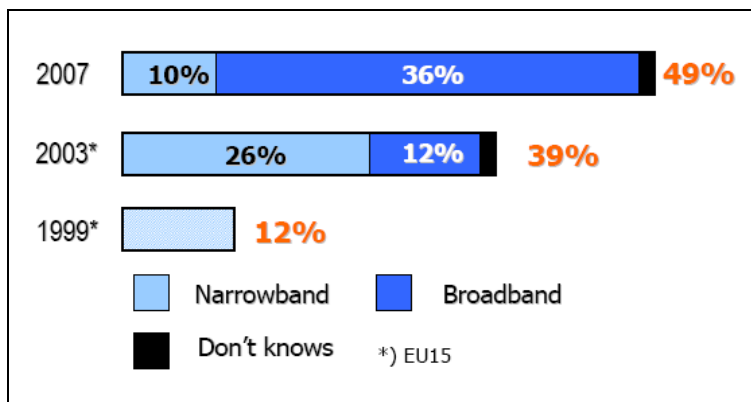
4. attēls. Platjoslas pakalpojumu abonentu skaits ES uz 100 iedzīvotājiem

Avots: 13. ziņojums par īstenošanu.

Laikposmā no 2003. līdz 2007. gadam platjoslas pakalpojumu izplatība ES mājsaimniecībās trīskāršojās. Saskaņā ar pēdējiem pētījumiem par e-sakariem mājsaimniecībās 36 % ES mājsaimniecību tagad ir pieejami fiksētie platjoslas pakalpojumi¹⁴, bet, kā redzams nākamajā grafikā, kopumā 49 % mājsaimniecību lieto internetu ar šaurjoslas vai platjoslas ātrumu. Tas liecina, ka, lai gan platjoslas pakalpojumu izplatība un izmantošana vēl nav sasniegusi līmeni, lai to atzītu par universālu pakalpojumu, tā tuvojas šim sliekšnim samērā ātri, un tajā pat laikā pakāpeniski samazinās šaurjoslas pieslēgumu skaits.

5. attēls. Interneta un platjoslas pakalpojumu abonentu skaits mājās, izteikts % no ES mājsaimniecībām

Avots: pētījumi par e-sakaru izplatību mājsaimniecībās.

¹⁴ Skatīt 9. zemsvītras piezīmi. Jāņem vērā, ka saskaņā ar Eiropas Kopienu Statistikas biroja datiem 42 % ES mājsaimniecību tagad ir piekļuve platjoslas pakalpojumiem (skatīt <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>). Iemesls tam, ka Eurostat dati un pētījumā par e-sakaru izplatību mājsaimniecībās norādītie skaitļi atšķiras, ir tas, ka Eurostat neņem vērā, cik daudz internetu izmanto iedzīvotāji, kas ir vecāki par 75 gadiem – kuri veido 12 % no kopējā iedzīvotāju skaita.

Secinājums. Platjoslas tīklu pārklājums vairumā dalībvalstu ir ļoti plašs, tas ir pieejams vidēji 90 % ES iedzīvotāju. Interneta lietojums pašlaik tuvojas tāda pakalpojuma līmenim, kuru lieto vairums iedzīvotāju, jo 49 % ES mājsaimniecību lieto internetu, no kurām 36 % lieto platjoslas sakaru pakalpojumus. Lai arī lielākā daļa patērētāju vēl nelieto platjoslas pakalpojumus (pirmais no diviem apsvērumiem, kas minēti direktīvas V pielikumā¹⁵), un tādēļ uz tiem neattiecinā UPS, kā tās noteiktas un formulētas šobrīd, tomēr to izplatība tuvojas tāda pakalpojuma līmenim, kuru lieto vairums patērētāju. Turklāt ir pamatoti paredzams, ka samērā drīz šaurjoslas pakalpojumi vairs neatbildīs prasībai, ka tiem jābūt „pietiekamiem, lai nodrošinātu funkcionālu pieeju Internetam” (kā noteikts direktīvas 4. panta 2. punktā). Tādējādi situācija ir jāuzrauga.

3. UNIVERSĀLAIS PAKALPOJUMS MAINĪGAJOS APSTĀKĻOS

Lai arī, ņemot vērā pašreizējo direktīvas interpretāciju, tās darbības jomā nav iekļauti ne mobilie, ne platjoslas pakalpojumi, ir skaidrs, ka fiksēto balss telefona sakaru aizstāšana ar mobilo sakaru pakalpojumiem, kā arī platjoslas pakalpojumu pārklājuma un nozīmes pieaugums ikdienā rada jautājumu par e-sakaru pakalpojumu pieejamības universālo būtību nākotnē. Tādēļ ir pienācis īstais brīdis padomāt par universālā pakalpojuma saistību jēdzienu kā daļu no vispārējās pieejas par ātrgaitas interneta nodrošināšanu visiem, kas varētu arī ietvert Kopienas, valsts un reģiona / pašvaldības sniegto atbalstu, valsts un privātās partnerības un citus mehānismus.

3.1. Universālā pakalpojuma jēdziens un loma e-sakaros

Pirms telesakaru sektora liberalizācijas šo pakalpojumu nodrošināja valsts ar šķērssubsidēšanu, ko veica monopoluzņēmumi, tādējādi nodrošinot pamatpakalpojumu pieejamību, īpaši piekļuvi fiksētajam tīklam un vietējiem zvaniem. Fiksēto telefonu izplatība bija universāla, nodrošinot sociālo kohēziju, kas salīdzināma ar vietējo pasta nodaļu un publisko bibliotēku lomu.

Liberalizācijas sākumā universālā pakalpojuma regulējums tika ieviests, lai nodrošinātu atbilstošu piekļuvi par pieņemamu cenu, ņemot vērā katras valsts apstākļus, neskatoties uz ienākumu līmeni un ģeogrāfisko izvietojumu.

Kopš liberalizācijas un konkurences ieviešanas, kā tas pārlicinoši atspoguļots vairākos paziņojumos¹⁶ par elektroniskos sakarus reglamentējošo noteikumu īstenošanu, patērētāji ir ieguvuši no zemākām cenām un plašāka pakalpojumu klāsta, tajā pat laikā relatīvi maz izmantots universālā pakalpojuma finansējums. Universālā pakalpojuma loma bija funkcionēt kā pēdējam nodrošinājumam, lai dotu iespēju patērētāju mazākumam panākt vairākumu, kas jau izmantoja pamatpakalpojumus.

¹⁵ V pielikuma otrajā apsvērumā minēti tirgus nepilnību vispārējie nosacījumi, kas pamatotu valsts intervenci, t.i., kad „īpašu pakalpojumu pieejamība un izmantošana nerada vispārēju neto ieguvumu visiem patērētājiem, tādu, ka valsts intervence ir pamatota apstākļos, kad īpašie pakalpojumi netiek nodrošināti sabiedrībai parastos komerciālos apstākļos”.

¹⁶ Skatīt jaunāko ziņojumu – 13. īstenošanas ziņojumu, COM(2008) 153.

Konkurence ir arī lielā mērā veicinājusi dažādu inovatīvu pakalpojumu, piemēram, mobilo un platjoslas pakalpojumu, pieejamību par pieņemamu cenu. Piemēram, fiksēto platjoslas pakalpojumu tirgu raksturo pieaugoša konkurence un nepārtraukti ieguldījumi, kas veicina strauju pakalpojumu izplatību (2007. gadā vidēji 52 000 jaunas līnijas dienā, kas atbilst 20 % pieaugumam, un pieaugums līdz 2008. gada 1. janvārim bija gandrīz 100 miljoni fiksētu platjoslas piekļuves līniju visā ES).

Tomēr arī ar šādu strauju pieaugumu jāatzīst, ka būs ģeogrāfiski apgabali, kuros tirgus tik drīz vēl nevarēs nodrošināt šo pakalpojumu. Tā kā platjoslas interneta piekļuve paplašinās un arvien vairāk sociālo un ekonomisko darījumu notiek tiešsaistē, pienāks laiks, kad „informācijas nepieejamība” kļūs par nopietnu problēmu.

Atzīstot šo problēmu, digitālplaisas novēršana ir atzīta par i2010 iniciatīvas politikas prioritāti¹⁷. Piekļuve platjoslas pakalpojumiem ir vajadzīga ne tikai konkurences un ekonomiskās izaugsmes veicināšanai, bet tā kļūst par patērētāju labklājības un integrācijas informācijas sabiedrībā galveno mērķi.

Turklāt Komisijas 2006. gada paziņojums „*Atšķirību izlīdzināšana platjoslas pakalpojumu jomā*”¹⁸ deva spēcīgu impulsu sasniegt mērķi attiecībā uz platjoslas pakalpojumu izmantošanu, piemērojot stratēģiju ES līmenī, piemēram, frekvenču spektra politiku, kohēzijas fonda finansējumu un valsts atbalsta noteikumus, kā arī reģionālās un vietējās iniciatīvas, kas balstītas uz valsts un privātām partnerībām.

Saistībā ar ziņošanu par atjaunoto Lisabonas stratēģiju Komisija aicināja dalībvalstis sagatavot valsts platjoslas stratēģijas un nospraust mērķus attiecībā uz ātrgaitas interneta lietošanu¹⁹. Šis valsts platjoslas stratēģijas un i2010 iniciatīva līdz šim ir nodrošinājušas vispārējo kontekstu, kas ļauj dalībvalstij izvērst rīcību, ļaujot pēc iespējas lielākam skaitam iedzīvotāju piedalīties informācijas sabiedrībā. Tā kā platjoslas pakalpojumi kļūst par būtisku ikdienas instrumentu, mēs saskaramies ar jautājumu par to, kā īstenot politiku „platjoslas sakarus visiem” un kāda ir universālā pakalpojuma politikas loma šā mērķa sasniegšanā.

3.2. Pārdomas par nākotni

Arvien plašākajās apspriedēs par pamatpakalpojumiem, kuriem ar laiku jābūt pieejamiem, lai ļautu iedzīvotājiem iesaistīties sabiedriskajā dzīvē, arvien vairāk tiek izskatīts jautājums par to, vai saistībā ar atvērtu un konkurējošu e-sakaru tirgu veicināšanu universāli pakalpojumi varētu palīdzēt sasniegt šos mērķus un kādā veidā.

Saistībā ar apspriedēm par vispārējā telesakaru regulējuma pārskatīšanu²⁰ ir radušies vairāki jautājumi par universālā pakalpojuma mehānisma īsto vietu sistemātiskas un īstenojamas politikas „platjoslas pakalpojumi visiem” kontekstā.

Platjoslas pakalpojumi veicina aktīvu iesaistīšanos sabiedrības dzīvē — iedzīvotāji arvien vairāk izmanto e-veselības, e-mācību, e-pārvaldības un e-uzņēmējdarbības pakalpojumus.

¹⁷ COM(2005), 229.

¹⁸ COM(2006), 129.

¹⁹ Skatīt COM(2007) 803.

²⁰ Saistībā ar sabiedriskajām apspriedēm par paziņojumu COM (2005) 203 un saistībā ar ES tiesiskā regulējuma reformu 2006./2007. gadā tika atzīta vajadzība pēc universālā pakalpojuma būtiskas pārvērtēšanas.

Rezultātā iedzīvotāji ir ekonomiski aktīvāki un viņi vairāk iesaistās sociālajā dzīvē, jo, neskatoties uz viņu atrašanās vietu, ir radušās lielākas iespējas atrast darbu, nodarboties ar uzņēmējdarbību un mācīties.

Tādēļ galvenais jautājums ir par to, vai ES līmeņa universālais pakalpojums ir piemērots instruments, ar kuru var sekmēt platjoslas pakalpojumu attīstību, un, ja tā tas ir, tad kad un kādā veidā to īstenot, vai varbūt citi ES politikas instrumenti būtu efektīvāki, un, ja tā tas ir, tad kādi. Šis jautājums ir plašāks par universālā pakalpojuma darbības jomu.

Komisija uzskata, ka vissvarīgākais ir, lai Eiropas Savienībā galvenie pakalpojumi, piemēram, e-sakari, būtu plaši pieejami iedzīvotājiem un uzņēmējiem neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas, par pieejamu cenu un noteiktā kvalitātē. Tāpēc Komisija gribētu uzsākt plašu publisku diskusiju par turpmāk minētajiem jautājumiem.

1. Kādā mērā mūsdienu konkurējošos e-sakaru tirgus var uzskatīt par pietiekamiem universālās piekļuves nodrošināšanai, ņemot vērā, ka
 - tendence aizvietot fiksētos telefonsakarus ar mobilajiem balss sakariem, kuriem ir ļoti plašs pārklājums un pieejamas cenas, varētu liecināt, ka UPS, kas attiecas tikai uz piekļuves nodrošināšanu noteiktā atrašanās vietā, kļūst mazāk nozīmīgas, un
 - platjoslas pakalpojumi, pateicoties tirgus mehānismiem, ir pieejami arvien lielākam iedzīvotāju skaitam, kas strauji palielinās, liecinot, ka platjoslas pakalpojumi, ieskaitot mobilos platjoslas pakalpojumus, varētu tāpat kā mobilie telefonsakari vidējā laikposmā kļūt gandrīz universāli, pateicoties tirgus mehānismiem?
2. Pašreizējās tendences liecina, ka apmierinošs interneta pieslēgums aizvien lielākā mērā nozīmē to, ka aizvien lielākam skaitam abonentu ir piekļuve ne tikai šaurjoslas pieslēgumam. Šādos apstākļos rodas jautājums par to, vai pašreizējā UPS interpretācija (jo īpaši direktīvas 8. apsvēruma savienojumā ar 4. panta 2. punktu) nav jāpārskata, jo īpaši attiecībā uz nozīmi, kas piešķirta datu sakariem ar datu pārraides ātrumu, kas ir pietiekams, lai nodrošinātu funkcionālu pieeju internetam. Tāpat vajadzētu apsvērt, vai saistībā ar šā formulējuma dinamiskāku un tehnoloģiski neitrālu interpretāciju vajadzīgs veikt grozījumus spēkā esošajos tiesību aktos.
3. Ja platjoslas pakalpojumus aizvien lielākā mērā uztver kā universālo pakalpojumu, vai nebūtu lietderīgāk oficiāli grozīt UPS darbības jomu, lai ietvertu atsauci uz platjoslas pakalpojumiem? Vai jēdziens „funkcionāla piekļuve internetam” vēl aizvien ir izmantojams?
4. Vai pašreizējā UPS definīcija ir pietiekami elastīga vai, gluži pretēji, pārāk preskriptīva, ņemot vērā tirgus attīstības dažādo līmeni ES-27 valstīs?

Šie jautājumi ir jāizskata, ņemot vērā turpmāk uzskaitītos konkrētākos jautājumus, tostarp jautājumus par UPS lomu un īstenošanu vispārējā politikā „platjoslas pakalpojumi visiem”.

- a) Kā paplašinātas UPS varētu iederēties vispārējā politikā, lai nodrošinātu, ka politika „platjoslas pakalpojumi visiem” kļūst par realitāti, tostarp, izveidojot tiesisko regulējumu, ar ko veicina plaši pieejamu pakalpojumu sniegšanu konkurences apstākļos, izmantojot struktūrfondus, reģionālā līmenī darot pieejamas optisko šķiedru tīklu shēmas un pieprasot veicinošus pasākumus, piemēram, subsīdijas

abonenta aprīkojuma iegādei, apmācībai vai izpratnes veicināšanai? Kādas ir universālā pakalpojuma mehānisma priekšrocības un trūkumi salīdzinājumā ar citiem politikas instrumentiem, kas paredzēti politikas „platjoslas pakalpojumi visiem” īstenošanai? Kā tas visticamāk ietekmētu ieinteresētās personas, sociālo un teritoriālo integrāciju, nodarbinātību, konkurenci, ieguldījumus, inovāciju un konkurētspēju?

- b) Kā UPS darbības jomas iespējamo paplašināšanu, iekļaujot tajā platjoslas pakalpojumus, funkcionālās piekļuves internetam dinamiskāku interpretāciju vai pāreju uz mazāk vienotu UPS jēdzienu, apvienot ar vajadzību nodrošināt saskaņotu pieeju iekšējā tirgū, izvairoties no konkurences kropļošanas?
- c) Vai ir vajadzīgs norādīt konkrētu ātrumu vai ātrumu diapazonu, kas tiktu izmantots „platjoslas pakalpojumos”, vai atjauninātu funkcionālās piekļuves internetam jēdzienu? Vai, lai nodrošinātu pakalpojuma kvalitāti un saistībā ar mūsdienās aktīvo iesaistīšanos sabiedriskajā dzīvē, ātrums ir jānosaka no 1 līdz 2 Mb/s?
- d) Kopējie Eiropas kritēriji un īstenošanas pasākumi, lai mazinātu konkurences kropļojumus, piemēram:
 - Kāds „vairākums” būtu pietiekams, lai varētu izmanto UPS?
 - Ar kuru mehānismu piemērotos apstākļos jānosaka, uz kurām patērētāju grupām vai ģeogrāfiskajiem jāattiecinā UPS?
 - Kāda būtu pareizā pieeja, lai nodrošinātu tādu piekļuvi e-sakariem un to lietošanu neaizsargātām personām (piemēram, invalīdi vai vecāki cilvēki), kas atbilstu tādām piekļuves un lietošanas līmeni, kas pieejams vairumam lietotāju?
 - Vai saistībā ar UPS vēl joprojām ir vajadzība saglabāt spēkā noteikumus par abonentu sarakstiem un taksofoniem? Attiecībā uz taksofoniem, vai ir vajadzība UPS iekļaut „citus e-sakaru piekļuves punktus” (piemēram, *WiFi* piekļuves punktus)?
 - Kā jāizvēlas uzņēmumi, uz kuriem attiecas universālā pakalpojuma saistības, un kādai ir jābūt saistību darbības jomai?
 - Ar kuru institucionālo struktūru jāievieš universālā pakalpojuma darbības, tostarp, kāda loma ir regulatoriem?
 - Kādas būtu universālā pakalpojuma saistību iespējamās izmaksas, un kam šīs izmaksas ir jāsedz? Kādam ir jābūt finansējuma un kompensāciju shēmu apmēram un ierobežojumam, kādas ir saistības starp finansējuma avotiem, piemēram, vispārējiem nodokļiem, un universālā pakalpojuma fondiem, un kā tiktu nodrošināta valsts atbalsta noteikumu ievērošana?

3.3. Secinājumi

Šajā paziņojumā izklāstītas dažas pārdomas par universālā pakalpojuma lomu nākotnē saistībā ar e-sakaru pakalpojumu sniegšanu. Tajā izvirzīts jautājums par to, vai jāmaina universālā pakalpojuma jēdziens un darbības joma ES līmenī un, ja tas jā dara, vai universālais pakalpojums ir piemērots instruments, lai sekmētu platjoslas pakalpojumu attīstību, vai arī tā ir jāatstāj citu ES politikas instrumentu vai valstu pasākumu ziņā. Šis paziņojums ir pamats

apspriedēm saistībā ar visdažādākajiem jautājumiem, lai 2009. gadā uzsāktu nozīmīgas debates Eiropā, kas ļautu visām ieinteresētajām personām paust savus uzskatus un apspriest alternatīvas pieejas.

Pamatojoties uz šīm apspriedēm, Komisija 2009. gada otrajā pusē nāks klajā ar paziņojumu, kurā būs apkopoti pārrunu rezultāti. Pēc tam Komisija 2010. gadā varētu iesniegt konkrētus priekšlikumus, ja tādi būs vajadzīgi, lai atjauninātu universālā pakalpojuma direktīvu.

Komisija aicina Eiropas Parlamentu, Padomi, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju izmantot šo paziņojumu par pamatu turpmākajās pārrunās.